Der er intet i den store videnskabelige Litteratur eller i den næsten uoverskuelige Folketradition, som forefindes om Emnet, der synes at kunne modsige, hvad her i største Kortfattethed og ganske uden Henvisningsapparat er fremført om Spørgsmålet, der i det sidste Par Generationer har optaget Forskningen. *August F. Schmidt.*

ANTI-BARTHOLINER

I Pastor *Joachim Junge's* Bog: Den nordsiellandske Landalmues Character, Skikke, Meeninger og Sprog (København 1798) læser man (Side 122) under Omtalen af de forskellige landlige Livretter: „Dog nær havde jeg forglemt een Ret, der er lige saa stor en Delicatesse for Bonden, som *Blodpølser* . . ." Hertil føjer *Junge* en Note: „Nordboerne her ere overmaade meget for Blodspiser, maaskee Climatet og deres eget Blods Fortyndelse udfordrer denne og andre fede Spiser". Han slutter dette bl. a. udfra Forholdene hos Samojederne, der holder af at drikke det friske Rensdyrblod for deres Sundheds Skyld. „Dette — fortsætter *Junge* — gior vel ikke vore Antibartholiner, men dog lade de Dyrets friske Blod strømme ud paa Grynene", naar man vil lave Blodpølser.

Hvad sigter *Junge* til med Udtrykket: *Antibartholiner*? Hans Samtid har sikkert været ganske klar derover. I hvert Fald har de, der kendte *Christopher Giessings* sytten Aar tidligere udkomne Bog: Nye Samling af Danske, Norske og Islandske Jubellærere (II Bd. 1 (København 1781), 72) forstaaet, hvad *Junge* vilde sige med Betegnelsen Anti-Bartholiner, idet *Giessing* refererer en Strid imellem Medicineren Professor *Thomas Bartholin* (død 1680) og Teologerne, som ved den store Doktorpromotion i København 1675, „betog Skrupelen for alle, som ere Liebhaver af Blod-Pølse og i Snorer qvalde Kramsfugle", medens Thomas Bartholin vilde paastaa, at det gammeltestamentlige Forbud mod Nydelsen af Blod (1. Mosebog IX, 4 og 3. Mosebog VII, 26, XVII, 10), som ogsaa hævdedes overfor de første Jødekristne (Apostl. Gerninger XV, 20, XXI, 25), endnu stod ved Magt for alle Kristne. Spøgende betegnede *Joachim Junge* derfor sine nordsjællandske Bønder, der holdt saa meget af Blodpølse, som „Antibartholiner", og hans Læsere har sikkert forstaaet, hvad han mente dermed.

Anderledes med en Eftertid. Da *Hans Ellekilde* i 1915 besørgede en forkortet og kommenteret Udgave af *Joachim Junges* Bog (udgivet af Foreningen „Danmarks Folkeminder" og Frederiksborg Amts Historiske Samfund 1915), forklarer han i en Note (Side 134) Anti-Bartholiner som „Mennesker, som lever stik imod Lægekunstens Forskrifter. Bartholinerne var en berømt dansk Læge- og Professorfamilie i det 17.de Aarhundrede". Kun dette gives til Forklaring.

Den Bartholinske Strid med de danske (og tyske) Teologer om det utilladelige i at nyde Blod er iøvrigt ikke uinteressant som Tidsbillede. Den affødte en Række polemiske Skrifter paa Latin. Især tog Biskop *Hans Wandal* — og efter dennes Død i 1675 hans Søn af samme Navn — sig for at „bevise Bartholin *contrarium*" som *Giessing* skriver. Den, der ønsker et nærmere Indblik i disse Skrifter og i den Bartholinske Blod-Strid, kan henvises til min Bog om Thomas Bartholin (2. Del

(1950), pag. 157 f.). Da dette Arbejde vel næppe læses af mange Folkemindeforskere, var det maaske paa sin Plads at fremsætte denne lille Randbemærkning for „et Ikke-Bartholinsk Forum".

Axel Garboe.

BÆKHESTEN

I Afhandlingen om Bækhesten i Danske Studier 1946—47, S. 103 har jeg måttet opgive at fremkomme med en Forklaring på det Motiv, at Folk rider på en Bækhest over et Vandløb. Ved nøjere Overvejelse er det dog lykkedes også at kunne give en plausibel Tolkning af denne tilsyneladende ganske naturstridige Begivenhed.

Over Åer og Bække var førhen — og da også undertiden endnu — anbragt et Gangtræ eller blot en afkvistet Træstamme, som man om Dagen med Forsigtighed kunde gå på, når man vilde over Strømmen.

Men hændte det sig nu en Aften, at der kom nogle Mennesker, som skulde over Vandløbet, har de i Mørket ikke været dristige ved at gå oprejste hen ad den smalle Bro. De har så valgt enten at kravle hen ad Gangbrædtet eller at sætte sig overskrævs på det og så skubbe (hykke) sig frem. En sådan ufarlig og praktisk Fremgangsmåde, der naturligvis har været praktiseret så ofte, kan engang imellem have fået en Ende med Forskrækkelse. En af „Rytterne" kan have udtalt sig om, at det var rigtignok en lang Hest, de var kommet op at ride på, — og så er Brædtet eller Træstammen pludselig knækket under Vægten af dem, og de er alle faldet i Vandet.

Det er virkelige Hændelser af den Slags, der har givet Anledning til Sagn om Bækheste, og da navnlig til Trækket om „den lange Hest", der skiller ad, så Folkene plumper i.

Hermed tør det formenes, at der er givet en Forklaring på alle Motiverne i Bækhestesagnene.

August F. Schmidt.